

gemeente

Hattem

Kadernota
2022-2025

INHOUDSOPGAVE KADERNOTA 2022-2025

1.	INLEIDING	2
1.1	Verantwoording - positie Kadernota	2
1.2	Leeswijzer	2
2.	FINANCIELE POSITIE	3
2.1	Perspectief	3
2.2	Kaders	4
2.3	Technische uitgangspunten	4
3.	ONTWIKKELINGEN PROGRAMMA'S	6
3.1	Programma 1 Sociaal Sterk	6
	1.a Opgroeien en ontwikkelen	6
	1.b Werk	9
	1.c Zorg	10
	1.d Welzijn en sport	11
3.2	Programma 2 Wonen, werken en recreëren	12
	2.a Ruimtelijke ontwikkeling	12
	2.b Economische ontwikkeling	15
	2.c Fysieke leefomgeving	16
3.3	Programma 3 Besturen en organiseren	17
	3.a Netwerken en besturen	17
	3.b Dienstverlening	17
	3.c Financiën	18
	3.d Gemeentelijke organisatie	21
3.4	Programma 4 Bedrijfsvoering	24
	4.a Bedrijfsvoering en overhead	24

1. Inleiding

1.1 Verantwoording - positie kadernota

De kadernota wordt aangeboden aan de gemeenteraad ter voorbereiding van de begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2025. In de kadernota worden de financiële kaders, de financieel technische uitgangspunten en de beleidskaders genoemd. Er zijn onderwerpen en ontwikkelingen opgenomen waarvan de consequenties al financieel vertaald zijn. Daarnaast zijn er onderwerpen die in de begrotingsvoorbereiding nader uitgewerkt gaan worden ten aanzien van personele en/of financiële gevolgen voor de exploitatie en/of de reservepositie. Van die onderwerpen kan soms een indicatief bedrag aangegeven worden, soms ook nog niet.

De kadernota en het Coalitieakkoord 2018-2022 vormen samen de basis voor de Begroting 2022.

In de kadernota worden externe ontwikkelingen geschetst waarvan we weten dat ze vanaf 2022 van invloed gaan worden op de gemeentelijk beleidskeuzes, de ambtelijke inzet, de financiën en de maatschappelijke effecten die we willen bereiken. We hanteren als beleids- en financieel/technische uitgangspunten onder andere: een structureel en reëel sluitende begroting (minimaal in het laatste begrotingsjaar 2025), kostendekkende tarieven en leges (o.a. begraafrechten en bouwleges). We doen een voorstel voor de indexatiepercentages.

We brengen in de kadernota de onderwerpen in beeld waarvan in de voorjaarsnota 2021 is aangegeven dat er sprake is van structurele doorwerking in de jaren 2022-2025. We nemen deze bijstellingen op met een indicatief bedrag. In de begrotingsvoorbereiding onderzoeken we of dit bedrag toereikend is.

Van een beperkt aantal onderwerpen brengen we de financiële consequenties vanaf 2022 in beeld.

In de begrotingsvoorbereiding actualiseren - we net als in de afgelopen jaren - onder andere de personeelsformatie en personele lasten, de investeringen (MIP), het onderhoudsprogramma (MJOP) en rekenen we de loon- en prijscompensatie door met betrekking tot subsidies en de gemeentelijke baten. De financiële bijstelling van de begroting vindt voor het grootste deel plaats in de begrotingsvoorbereiding.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 *Financiële positie* wordt het financiële perspectief geschetst in de jaren 2022-2025. Met daarbij ook begrotingssaldo in 2021 na verwerking van de voorjaarsnota. De financiële kaders en de financieel technische uitgangspunten worden in hoofdstuk 2 ook benoemd.

In hoofdstuk 3 *Ontwikkelingen programma's* staan de beleidskaders, de onderwerpen en de ontwikkelingen van de begrotingsprogramma's.

2. Financiële positie

2.1 Begrotingsresultaat in meerjarig perspectief

De primaire begroting 2021-2024 is financieel gezien het vertrekpunt voor de kadernota 2022-2025. In onderstaande tabel zijn daaraan toegevoegd: de indicatieve meerjarige bijstellingen op basis van onderwerpen uit de voorjaarsnota en de onderwerpen uit de kadernota met financiële consequenties vanaf 2022.

Financiële positie - perspectief Begroting 2022-2025					
	2021	2022	2023	2024	2025
Meerjarenraming					
Uitkomst Programmabegroting 2021-2024	167.100	152.400	175.100	347.000	347.000
Voorjaarsnota 2021 - bijstellingen	-830.842				
Voorjaarsnota indicatief meerjarig		-343.392	-158.392	-140.300	-140.300
Kadernota 2022 - bijstellingen		-53.503	-59.506	-65.816	-65.816
Startpositie begroting 2022	-663.742	-244.495	-42.798	140.884	140.884

In de onderstaande tabel zijn de onderwerpen uit de voorjaarsnota 2021 opgenomen waarvan de financiële consequenties meerjarig te verwachten zijn. De bedragen zijn indicatief en in de begrotingsvoorbereiding onderzoeken we of dit bedrag toereikend is.

Financiële positie - onderwerpen Voorjaarsnota 2021					
Onderwerp	Progr.	2022	2023	2024	2025
Bouwleges - baten	2.a	500.000			
Algemene reserve – dotatie bouwleges	3.c	-500.000			
Toekomstbestendige organisatie	4.a	-185.000			
Wmo Huishoudelijk hulp	1.c	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Schoonmaakkosten gebouwen	2.b	-18.092	-18.092		
Controlekosten accountant	3.a	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
Dierenbescherming	3.a	-11.300	-11.300	-11.300	-11.300
Kop van de Veluwe	3.a	-11.000	-11.000	-11.000	-11.000
Schuldhelpverlening	4.a	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Totaal		-343.392	-158.392	-140.300	-140.300

Voor de toelichting op de genoemde onderwerpen wordt verwezen naar de voorjaarsnota 2021.

In de voorliggende kadernota is een aantal ontwikkelingen op geld gezet. Daarbij wordt nog geen weging of prioritering aangegeven tussen die onderwerpen. Voor een aantal onderwerpen geldt dat wij die niet alleen noodzakelijk achten, maar dat we daar ook een dermate beperkte mate van invloed op kunnen uitoefenen, dat we deze als onvermijdelijk beschouwen. Dat gaat om de bedragen voor een aantal gemeenschappelijke regelingen die hieronder in een tabel zijn opgenomen.

Financiële positie - onderwerpen Kadernota 2022-2025					
<u>Onderwerp</u>	<u>Progr.</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>	<u>2025</u>
PlusOv (m.n. leerlingenvervoer)	1.a	-34.503	-40.506	-46.816	-46.816
ODNV	2.a	-9.000	-9.000	-9.000	-9.000
VNOG	3.a	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
GGD-NOG	1.a	-4.000	-4.000	-4.000	-4.000
Totaal		-53.503	-59.506	-65.816	-65.816

Het eindbedrag dat in de tabel hierboven staat, geeft geen reëel beeld van het totaal aan nieuwe kosten waar bij de begroting dekking voor aanwezig moet zijn. Als de (ruwe) bedragen van alle onderwerpen uit de kadernota opgeteld worden, dan vertegenwoordigt dat een totaalbedrag waarvan we weten dat het niet te verwachten is dat alles nu al een plek kan gaan krijgen in de begroting. Er zullen onderwerpen zijn die gelet op het financieel perspectief mogelijk pas in volgende jaren een plek in een volgende begroting kunnen krijgen. Welke onderwerpen nu kunnen en welke later, zal onderdeel zijn van het gesprek dat het college in het kader van de begrotingsvoorbereiding met de raad aan wil gaan.

Vooruitlopend op dat gesprek noemt het college toch een onderwerp dat niet in bovenstaande tabel staat, maar wat hoge prioriteit voor het college heeft: het actualiseren van het functiehuis als onderdeel van de doorontwikkeling en daarmee het toekomstbestendig maken van de organisatie. Ervaringen uit andere gemeenten laten zien dat bij zo'n actualisatie rekening gehouden moet worden met een stijging van de totale loonsom. Een toekomstbestendige organisatie beschouwt het college als een belangrijke randvoorwaarde om welk plan voor welk onderwerp dan ook te realiseren.

In de voorliggende kadernota zijn veel onderwerpen nog niet op geld gezet. De redenen hiervoor zijn:

- In de begrotingsvoorbereiding berekenen we de bijstelling van de lastenbudgetten zoals de personele kosten, de kapitaallasten, de onderhoudskosten, de subsidies etc. Een onzekere factor is de uitkomst van de nog af te sluiten cao gemeenten.
- Ook stellen we in de begrotingsvoorbereiding de batenbudgetten bij van leges, heffingen en gemeentelijke belastingen. De onroerende zaakbelasting is voor gemeenten een 'draaiknop' met het oog op het bereiken van een structureel en reëel evenwicht.
- De meicirculaire 2021 is gepubliceerd op 31 mei. De financiële consequenties op landelijk niveau (macro) zijn bekend en laten in alle jaren 2022-2025 een verlaging van de algemene uitkering zien. Het accres valt vanaf 2022 in tranches van circa € 125 mln. per jaar lager uit dan geraamd, oplopend naar bijna € 400 mln. in 2025. In de meicirculaire wordt dit uitgebreid toegelicht. Op grond van de verlaging van de algemene uitkering (macro) is aannemelijk dat ook voor de gemeente Hattem de algemene uitkering lager uit zal vallen. De exacte bedragen worden nog doorgerekend.
- De mutaties uit de meicirculaire voor 2022 en verder worden verwerkt in de begroting 2022-2025, samen met de mutaties uit de septembercirculaire 2021.
- De aangekondigde verhoging van de rijksmiddelen jeugdzorg. In 2021 is reeds een eenmalig bedrag toegezegd door het Rijk, vanaf 2022 komen er mogelijk extra middelen voor Jeugdzorg vanwege de uitspraak in de arbitragezaak die de VNG heeft aangespannen tegen het kabinet.
- De herijking van het gemeentefonds vanaf 2023. Uitgaande van de voorlopige uitkomsten dat Hattem een zgn. voordeelgemeente is die hogere inkomsten zou mogen verwachten en een ingroeipad van circa € 180.000 (circa 12.000 inwoners en maximaal € 15,= per inwoner) in 2023, en vervolgens in 2024 € 360.000 en zo door totdat in een jaar de totale, maximale verhoging is bereikt.

Zodra de meicirculaire is doorgerekend zullen de uitkomsten middels een actieve raadsinformatie aan de raad worden aangeboden. Zo mogelijk al voor de commissievergadering over de voorjaarsnota en de kadernota op 14 juni, doch uiterlijk voor de raadsvergadering van 28 juni.

2.2 Financiële kaders

Vertrekpunten:

- De vastgestelde meerjarenbegroting 2021-2024 en de concept-voorjaarsnota 2021 (financieel);
- De exploitatie is structureel en reëel in evenwicht;
- De weerstandsratio is 1,4 of hoger.

2.3 Financieel technische uitgangspunten

Vertrekpunten

- leges en tarieven: er wordt uitgegaan van een kostendekkend tarief
- belastingen, heffingen en leges: de indexering voor 2022 bedraagt 1,3 %
- Index materiële overheidsconsumptie (IMOC) voor 2022 bedraagt 1,4%
- Index beloning werknemers (PO/BO) voor 2022 bedraagt 1,2%

Zie programma 3.c Financiën voor nadere toelichting met betrekking tot de indexering.

Onderwerpen VNG

Gemeenten hebben bij de VNG aangegeven aan dat het erg lastig is om de financiële ruimte voor 2022 en de jaren erna te ramen, vanwege de grote onzekerheden die er zijn zowel aan de batenkant als aan de lastenkant, waardoor de begrotingsvoorbereiding richting 2022 ernstig wordt bemoeilijkt.

Een werkgroep heeft gewerkt aan een set gezamenlijke uitgangspunten, die gemeenten kunnen gebruiken om tot onderbouwde ramingen te komen van de rijksmiddelen voor de begroting 2022. Op 10 onderwerpen zijn uitgangspunten voor de ramingen geformuleerd. Zie onderstaande schema. Om te voorkomen dat er een stapeling van onzekerheden ontstaat, zijn er ook twee overall uitgangspunten geformuleerd.

Specifieke uitgangspunten per onderwerp (set van 10)

Deze zijn:

Gemeentefonds	- Accres 2022 e.v.
	- Herijking
	- Loon-, prijs- en volumeontwikkeling
	- Opschalingskorting
Sociaal domein	- Jeugdzorg
	- Abonnementstarief WMO
	- Beschermd Wonen
Nieuwe taken	- Klimaatakkoord
	- Wet Kwaliteitsborging voor het bouw (Wkb)
	- Omgevingswet

Overall uitgangspunten

Deze luiden als volgt:

- Anticiperen op meer financiële ruimte wordt begrensd: het advies is om niet gelijktijdig rekening te houden met de uitgangspunten voor afname van de opschalingskorting en voor extra middelen Jeugd (zie de afzonderlijke uitgangspunten die op zichzelf ook al zijn begrensd)
- Anticiperen op een positief herverdeeleffect herijking kan alleen in uitzonderlijke gevallen: het advies is om een plus vanuit de herijking alleen onder strikte voorwaarden in te zetten: alleen om meerjarig ombuigen te vermijden, en pas nadat eerst uitgangspunt 1 is toegepast, en dan slechts voor een beperkt deel.

Onderwerpen Provincie Gelderland

In de begrotingscirculaire 2022 worden onderwerpen benoemd waarvan de provincie het belangrijk vindt om de informatie te betrekken bij de kaderstelling voor de begroting en het opstellen en vaststellen van de begroting 2022.

Als actuele onderwerpen zijn genoemd:

- Covid-19
- Herijking gemeentefonds/verdelingsystematiek
- Sociaal Domein

Specifieke onderwerpen

- Inzicht in de structurele begrotingspositie
- Taakstellingen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Omgevingswet en -visie
- Duurzaamheid/energietransitie/klimaat
- Gemeenschappelijke regelingen

Zowel de onderwerpen van de VNG als van de Provincie Gelderland zijn in meer of mindere mate opgenomen in de kadernota. Of worden betrokken bij de begrotingsvoorbereiding.

PROGRAMMA 1 - SOCIAAL STERK

INLEIDING

Ontwikkelen visie en beleid sociaal domein

Zowel de Maatschappelijke visie als de beleidsplannen Jeugdhulp, Wmo, Werk&Inkomen (W&I) en gezondheid naderen het einde van de looptijd. We willen in 2022 een nieuwe Maatschappelijke visie, de gezondheidsnota, en de beleidsplannen Jeugdhulp, Wmo en W&I integraal ontwikkelen. Dan ook wordt duidelijk of en wat de (financiële) consequenties hier van zijn voor 2022 en verder (financieel effect PM). Omdat we nog steeds te maken hebben met verschillende wetten binnen het sociaal domein, houden we nog wel verordeningen en beleidsregels per domein.

Loket 0-100

Eén van de opgaves binnen de transformatie is om tot een zo integraal mogelijke dienstverlening in het sociaal domein te komen. Bij de ontwikkeling van het loket 0-100 richten we ons vooral op het integraal samenwerken rondom de cliënt vanuit het principe 1 gezin 1 plan 1 regisseur. Bij de ontwikkeling van het loket 0-100 willen we ons niet beperken tot een centrale baliefunctie, maar ons vooral richten op de integrale toegang. In deze toegang heeft de kanteling plaatsgevonden en het gemeentelijke beleid en uitvoering sluit hierop aan.

Scholing en pilot

2021 staat in het teken van het opleiden van gemeentelijke consulenten samen met lokale ketenpartners (breed 0-100 team). Scholing zal gericht zijn op verbetering van de onderlinge samenwerking in het lokale veld. Deze gezamenlijke opleiding is meteen ook de start van de pilot rondom het loket 0-100. In deze pilot willen we kijken hoe het klantproces dat is ontwikkeld functioneert in de praktijk. Ook gebruiken we de pilot om informatie te genereren over de consequenties die het loket 0-100 en de veranderde manier van werken heeft op de benodigde capaciteit, middelen en organisatievorm. De pilot loopt door tot in 2022. Na afloop van de pilot vertalen we de uitkomsten in een definitieve vorm voor het loket 0-100. Om het loket 0-100 daarna de nodige bekendheid onder de Hattemers te geven, wordt een communicatieplan is opgesteld. (financieel effect PM)

Verbetering front-office

Een van de onderdelen van het loket 0-100 is de ontwikkeling van een front-office die de bereikbaarheid van het loket 0-100 garandeert voor de Hattemer. Met verschillende ketenpartners is al van gedachten gewisseld over hoe een front-office eruit zou kunnen zien. In 2021 werken we een en ander uit en concretiseren in samenhang met de eventuele ontwikkeling van een KCC in het stadhuis vanuit het programma dienstverlening. De structurele consequenties voor 2022 op de benodigde capaciteit zal moeten blijken uit de uitwerking front-office. (financieel effect PM)

Programma 1.a Opgroeien en ontwikkelen

Ontwikkelingen:

Financiën jeugdhulp

Tot en met 2022 ontvangen gemeenten incidenteel extra budget voor het uitvoeren van taken die uit de Jeugdwet vloeien. In 2021 is er nogmaals een incidenteel bedrag door het Rijk beschikbaar gesteld aan gemeenten. In de meicirculaire 2021 wordt bekend hoe hoog dit budget voor de gemeente Hattem is. Met deze incidentele middelen heeft het rijk een stap voorwaarts gezet om de acute nood voor veel gemeenten, in het heden op te lossen. In het voorjaar heeft de VNG een arbitrage ingeroepen om

te komen tot een structurele oplossing voor de financiële tekorten in de jeugdzorg. Onlangs heeft de arbitragecommissie geconcludeerd dat er extra financiën beschikbaar moeten worden gesteld voor de jeugdzorg. Het is op dit moment nog onduidelijk of er incidentele dan wel structurele verhoging van het macrobudget Jeugdzorg plaatsvindt en zo ja, wat dat voor Hattem betekent. In Hattem lijkt het gebruik en de daarbij behorende kosten van jeugdhulp in 2020 gestabiliseerd te zijn.

Preventief jeugdbeleid

In een goed functionerend jeugdstelsel is naast een sterke pedagogische basis, effectieve preventie van groot belang. Effectieve preventie voorkomt dat alledaagse opgroei- en opvoedproblemen escaleren, waardoor professionele hulp nodig is. Daarnaast willen we ook voorkomen dat problemen rondom jongeren gevolgen hebben voor hun omgeving. In Hattem willen we sterker in gaan zetten op preventie in de verschillende leefomgevingen van kinderen en jongeren, namelijk thuis, op school en in de vrije tijd. Hierbij valt te denken aan verschillende thema's, zoals bijvoorbeeld Steunouder, versterken van het schoolmaatschappelijk werk en het (ambulant) jongerenwerk (niet uitputtend). We streven ernaar dat interventies op elkaar aansluiten en elkaar versterken. Voor het versterken van het preventieve jeugdbeleid is zowel interne capaciteit nodig, als beschikbare budgetten voor uitvoerende maatschappelijke organisaties die zich inzetten ten behoeve van onze Hattemse kinderen en jongeren. (Financieel effect PM)

Wijziging woonplaatsbeginsel

Per 1 januari 2022 wijzigt het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet met het inwerking treden van de Wet wijziging woonplaatsbeginsel. In geval van jeugdhulp met verblijf is op dit moment van belang waar het gezag ligt, tenzij er sprake is van een voogdijmaatregel of als de jeugdige 18 jaar of ouder is. Onder het nieuwe woonplaatsbeginsel is gezag, voor het bepalen van het woonplaatsbeginsel, niet langer relevant. Het gaat erbij jeugdhulp met verblijf om waar de jeugdige, conform het BRP, laatstelijk verbleef voor aaneengesloten verblijf. Als een jeugdige alleen ambulante jeugdzorg krijgt, geldt de woonplaats waar de jeugdige staat ingeschreven in de BRP.

Tot en met 2021 worden de financiële middelen voor jeugdhulp voor jeugdigen met een voogdijmaatregelen en meerderjarigen die op grond van de Jeugdwet nog jeugdhulp ontvangen verdeeld op basis van historisch gebruik. Het ministerie van BZK koerst op een herijking van het gemeentefonds per 1 januari 2023, waarbij ook deze middelen objectief worden verdeeld (net als de rest het jeugdhulpbudget). Het budget voor voogdij en 18+ wordt voor 2022 gebaseerd op basis van een simulatie van het CBS.

Deze simulatie gaat uit van het nieuwe woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022.

Wijziging woonplaatsbeginsel

Per 1 januari 2022 wijzigt het woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet met het inwerking treden van de Wet wijziging woonplaatsbeginsel. In geval van jeugdhulp met verblijf is op dit moment van belang waar het gezag ligt, tenzij er sprake is van een voogdijmaatregel of als de jeugdige 18 jaar of ouder is. Onder het nieuwe woonplaatsbeginsel is gezag, voor het bepalen van het woonplaatsbeginsel, niet langer relevant. Het gaat erbij jeugdhulp met verblijf om waar de jeugdige, conform het BRP, laatstelijk verbleef voor aaneengesloten verblijf. Als een jeugdige alleen ambulante jeugdzorg krijgt, geldt de woonplaats waar de jeugdige staat ingeschreven in de BRP.

Tot en met 2021 worden de financiële middelen voor jeugdhulp voor jeugdigen met een voogdijmaatregelen en meerderjarigen die op grond van de Jeugdwet nog jeugdhulp ontvangen verdeeld op basis van historisch gebruik. Het ministerie van BZK koerst op een herijking van het gemeentefonds per 1 januari 2023, waarbij ook deze middelen objectief worden verdeeld (net als de rest het jeugdhulpbudget). Het budget voor voogdij en 18+ wordt voor 2022 gebaseerd op basis van een simulatie van het CBS. Deze simulatie gaat uit van het nieuwe woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022.

Project GoOV - Leerlingen speciaal onderwijs zelfstandig leren reizen

In de laatste schooljaren zien we een stijging van het aantal kinderen in het leerlingenvervoer. Vanuit de provincie is er subsidie beschikbaar om kinderen uit het speciaal onderwijs onder begeleiding te leren reizen met het openbaar vervoer of de fiets. Dit project GoOV gaat uit van een cofinanciering van de gemeenten voor 50% van de kosten in het eerste jaar. Het doel van het project is dat kinderen zelfstandig leren reizen en die vaardigheden kunnen ontplooiën na hun schooltijd. Daarnaast kan dit project het gebruik van het leerlingenvervoer verlagen. Het eerste jaar wordt als pilot gezien (€ 10.000)

Projecten:

Onderwijshuisvesting - IKC 1 en IKC 2

In het vierde kwartaal van 2021 wordt de aanvraag voor het bouwkrediet van IKC 1 aan de raad voorgelegd. De start van de bouw staat gepland voor het tweede kwartaal van 2022 waarna aan het eind van tweede kwartaal 2023 de oplevering volgt.

In december 2020 is door de raad een motie aangenomen m.b.t. IKC 2. In samenwerking met de schoolbesturen wordt er volop gewerkt aan de uitvoering van deze motie. Voor de zomer vindt er nog een sessie met de raad plaats waarin de raad wordt bijgepraat over de vorderingen die zijn gemaakt. Wanneer de uitwerking van de motie is afgerond wordt een planning ten aanzien van het tweede IKC meegenomen in het begrotingsproces. Hierbij brengen we de financiële effecten (m.b.t investering en uitvoeringskosten) van dit proces in beeld.

Financieel:

PlusOV begroting 2022-2025

Voor leerlingenvervoer wordt de Hattemse bijdrage verhoogd door een stijging van het aantal leerlingen. De stijging is voor het eerst meegerekend in de begroting 2022. De bijdrage wordt structureel verhoogd, in 2022 met circa € 36.000 per jaar en oplopend in 2025 naar € 48.000 per jaar. De bijdrage voor vervoer Jeugdwet neemt vanaf 2022 af met € 1.500 per jaar .

GGD NOG begroting 2022 - 2025

Door de aanpassing van het Rijksvaccinatieprogramma, loon- en prijsindexatie en de jaarlijkse actualisatie van de inwonersaantallen stijgt de gemeentelijke bijdrage voor geneeskundige gezondheidszorg vanaf 2022 met afgerond € 4.000 per jaar.

Programma 1.b Werk

Opgaven:

Wet Inburgering

Op 1 januari 2022 treedt de vernieuwde Wet Inburgering definitief in werking. De gemeente krijgt een brede verantwoordelijkheid ten aanzien van de uitvoering van deze wet. Er wordt gewerkt aan de voorbereiding op deze inwerkingtreding, onder andere door te participeren in een regionaal inkoop traject. Er is op voorhand geen zicht op het aantal kandidaten dat ondersteunt moet worden. Er moet in het loop van jaar duidelijk worden wat de kosten zijn van de uitvoering (onder meer consultants stathouders) van de wet en dekking vanuit het Rijk (financieel effect PM).

Programma 1.c Zorg

Ontwikkelingen:

Ontwerp beschermd thuis 2022-2030 (MO/BW)

Per 2022 wordt gestart met de doordecentralisatie van Beschermd Wonen, waarna vanaf 2023 het BW-budget wordt gedecentraliseerd, met een ingroeipad van 10 jaar. Kern van de opgave van de decentralisatie is een afname van middelen en beschikbare plekken voor Beschermd Wonen. In regio Oost-Veluwe wordt, onder de noemer Ontwerp Beschermd Thuis, geanticipeerd op deze ontwikkeling, met het opstellen van een nieuw regionaal beleidsplan met als uitgangspunten wonen in de lokale woonomgeving (GGZ in de wijk) en hulpverlening is herstelgericht op alle levensgebieden. In Hattem anticiperen we op dit regionale beleidsplan met een pilot voor een lokale voorziening voor deze doelgroep. Verder gaan we in 2022 aan de slag met de concretisering van het regionaal plan in een lokaal uitvoeringsplan. De pilot bekostigen we met middelen uit de reserves Sociaal Domein MO/BW.

Woonzorgzones (zorg en welzijn)

De woonzorgzones Geldersedijk en De Bongerd zijn volop in ontwikkeling (zie voor de toelichting op de ruimtelijke aspecten programma 2A). Naast de ruimtelijke aspecten wordt er met de betrokken zorgaanbieders en de Stichting Welzijn Hattem ook nagedacht over de manier waarop wonen en zorg kunnen verbinden. De vragen die hierbij aan de orde zijn hoe kunnen we het ontmoeten in de beide zones versterken en organiseren, hoe kunnen we de zorgfuncties (zoals bijvoorbeeld dagbesteding en steunpunt) goed op elkaar afstemmen en ook inzetten voor de wijk. De plannen hiervoor worden op dit moment geconcretiseerd. (financieel effect PM)

Welzijn op Recept

Vanuit het Coronahulp punt (initiatief van Gemeente, Rode Kruis en Stichting Welzijn Hattem) is in samenwerking met de diverse thuiszorgorganisaties en de huisartspraktijken in Hattem aangegeven om Welzijn op Recept (WOR) te introduceren in Hattem. Het doel van Welzijn op Recept is het welbevinden van mensen met lichte (situationele) psychosociale problematiek te verhogen, door hen te laten deelnemen aan activiteiten. Welzijn op Recept stimuleert de samenwerking tussen zorg en welzijn om gezamenlijk de juiste zorg te leveren. Voorgesteld wordt een pilot te starten voor de duur van 1,5 jaar. De financieringsvraag betreft € 20.000,-.

Financieel:

WMO Huishoudelijke verzorging

Sinds de invoering van nieuwe abonnementstarief in 2019 is het aantal unieke cliënten in Hattem fors gestegen. Landelijk is deze trend ook waarneembaar. Door gemeenten en de VNG is het Rijk in 2020 opgeroepen om in te grijpen op deze negatieve gevolgen van het abonnementstarief. Binnen de wettelijke uitgangspunten van de Wmo zijn de mogelijkheden beperkt om deze ontwikkeling te keren. Dit jaar onderzoeken we de mogelijkheden die er binnen de Hattemse context zijn en voeren deze indien mogelijk uit. In de voorjaarsnota 2021 is al voorgesteld om het budget voor Huishoudelijke verzorging incidenteel te verhogen met € 100.000. De financiële effecten worden als structureel verwacht en worden in het proces van de programmabegroting nader uitgewerkt (€ 100.000 nadelig).

PlusOV begroting 2022-2025

Voor het Vraagafhankelijk Vervoer (VAV) is een nieuwe aanbesteding gedaan in 2021. Dit heeft een kostenverhogend effect in 2022. Daarnaast heeft de provincie Gelderland de afgelopen jaren een bijdrage geleverd aan het Wmo-vervoer. Vanaf 2022 wordt de bijdrage afgebouwd. Daarmee wordt de bijdrage van de gemeente in 2022 hoger met € 11.000 en dit loopt op tot € 23.000 in 2024. De lasten vervoer Wmo-dagbesteding dalen in 2022 met € 10.000.

Programma 1.d Sport

Toekomstvisie Gymzalen

Bij de ontwikkeling van de woonzorgzone De Bongerd bleek dat er geen behoefte was aan gebruik van de locatie gymzaal Eijerdijk. Met Hanzegym is een bruikleenovereenkomst overeengekomen voor de resterende levensduur van deze gymzaal waarbij het voornemen was om geen grootonderhoud aan de zaal zou worden gepleegd. Ook de vorming van de IKC's in Hatem is in volle gang en is van invloed op de behoefte aan gymzalen voor het bewegingsonderwijs. Door deze ontwikkelingen ontstaat er een natuurlijk moment om een toekomstvisie voor de Hattemse gymzalen op te stellen. Deze visie is nodig om de (toekomstige) behoefte in kaart te brengen en op basis hiervan keuzes te maken m.b.t. onderhoud en investeringen. (Indicatief € 30.000)

Subsidieverdeling musea

Er is sprake van scheefgroei bij de subsidies die de Hattemse musea krijgen. Het Bakkerijmuseum en het Voerman Stadsmuseum krijgen wel een jaarlijkse subsidie, maar het Anton Pieck Museum niet. Het voorstel is om dit in de subsidieregeling van 2022 gelijk te trekken en het Anton Pieck Museum een jaarlijkse subsidie van € 14.000 te geven. Het voorstel is om dit te financieren door het budget voor de subsidies met € 9.000 te verhogen, daarnaast hevelen we € 5.000 over van een andere subsidiepost, namelijk "Ondersteuning culturele projecten". De voorwaarden van subsidie "ondersteuning culturele projecten" worden dan aangepast, zodat de musea hier dan geen gebruik meer van kunnen maken. Dit om andere culturele partijen de kans te geven hier culturele projecten mee te financieren.

PROGRAMMA 2 - WONEN, WERKEN EN RECREËREN

Programma 2.a Ruimtelijke ontwikkeling

Opgaven:

- Omgevingswet
Op 27 mei 2021 is bekend geworden dat de inwerkingtreding van de Omgevingswet met een half jaar is uitgesteld naar 1 juli 2022. Om de wet verantwoord in werking te kunnen laten treden, moet volgens de minister de continuïteit van primaire processen – de planvorming en de vergunningverlening – en de dienstverlening aan inwoners en ondernemers zijn gegarandeerd. Waardoor belangrijke gebiedsontwikkelingen, waaronder woningbouw, niet worden gehinderd. Het werkend krijgen van het stelsel van de Omgevingswet is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, omdat partijen van elkaar én van derden afhankelijk zijn bij het werken in ketens. Dat betekent in de eerste plaats dat er een stabiele landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV) moet zijn, waarop bevoegd gezagen moeten aansluiten. Voor softwareleveranciers en bevoegd gezagen is het lokaal werkend krijgen van het DSO een complexe operatie. Daarom moeten bevoegd gezagen genoeg tijd hebben om het stelsel in te regelen en ermee te oefenen. En willen de bestuurlijke partners minimaal zes maanden effectieve oefentijd voor bevoegd gezagen. Om die redenen is besloten de inwerkingtreding van de Omgevingswet met een half jaar op te schorten.

Er zijn nog teveel onzekerheden om uitspraken te doen over de structurele effecten van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) voor de gemeente. Om die reden zullen hoofdzakelijk de incidentele kosten van de transitie van beide wetten worden betrokken bij de begrotingsvoorbereiding.

De inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wkb heeft ook gevolgen voor de legesheffing en –opbrengsten. Voor milieuvergunningen mogen bijvoorbeeld leges in rekening worden gebracht en er vindt een wijziging plaats van milieu-inrichting naar milieubelastende activiteit. De Wkb heeft tot gevolg dat verschillende nieuwe meldingen worden geïntroduceerd, de gemeente er nieuwe taken bij krijgt en dat bestaande taken verdwijnen. Deze voorbeelden hebben gevolgen voor de kostendekkendheid en de legesheffing. Dit wordt in beeld gebracht bij de begrotingsvoorbereiding. Vooralsnog wordt voorlopig als uitgangspunt gehanteerd dat op begrotingsbasis sprake is van dezelfde kosten en opbrengsten voor de leges.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is de wet echter nog niet volledig geïmplementeerd. Van 2022 tot 2030 is er een overgangsfase waarin nog veel werk moet worden verzet en waarvoor een planning wordt gemaakt. In deze fase kan een gemeente regels in het tijdelijk deel van het Omgevingsplan intrekken en omzetten naar het nieuwe deel van het Omgevingsplan uiteindelijk uitmondend in een gebiedsdekkend Omgevingsplan. Ook zal het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) verder worden uitgebreid en geoptimaliseerd. Samen met de buurgemeenten Heerde en Oldebroek werken we aan geharmoniseerde processen voor de uitvoering van de Omgevingswet.

In de zomerperiode zal meer duidelijkheid ontstaan over de koers en omvang van de programma-organisatie implementatie Omgevingswet voor de jaren na de inwerkingtreding van de Omgevingswet. In de begrotingsvoorbereiding zal derhalve worden onderzocht welk bedrag nodig is voor de fase tot en na de inwerkingtreding Omgevingswet. In de meerjarenbegroting is al rekening gehouden met een jaarlijkse personeelsinzet ter grootte van circa € 200.000. Beoordeeld zal worden of en in hoeverre dit bedrag toereikend is.

- **Klimaat, Energie & Duurzaamheid**
Het programma duurzaamheid is leidend voor de uitgaven de komende jaren. Daarin is een aantal aandachtspunten te benoemen:
 1. Ook na 2024 zal structurele inzet nodig zijn voor uitvoering van het programma Duurzaamheid.
 2. Er is behoefte aan een revolverend fonds waaruit subsidies en/of leningen verstrekt kunnen worden voor inwoners t.b.v. kleine investeringen (serum daken, isolatie, zonnepanelen, warmte-investeringen etc.).
 3. Het verduurzamen van gemeentelijke vastgoed: Over de benodigde investering hiervoor zal in 2021 meer duidelijkheid komen.
 4. Wanneer de subsidie voor De Groene Icoon wordt afgegeven (aanvraag september 2021) dient er ook budget vanuit de gemeente te zijn (raming: € 150K) t.b.v. het aanpakken van de vergroening rondom de Open Poort. De subsidie is maximaal € 100K.
 5. Na 2022 is het budget voor de warmtetransitie grotendeels op maar zal de wijkaanpak nog wel doorgaan. Er is nog geen zicht op nieuwe gelden vanuit het Rijk voor dit onderwerp. Afhankelijk van de voortgang en de zaken we komende periode tegenaan lopen is extra budget wenselijk. Dit zal past eind 2021 duidelijk worden.
- **Transformatie 't Veen**
Eind 2019 werd het Ontwikkelkader 't Veen – spelregels voor duurzame transformatie vastgesteld. Dat is het kader voor een aantal parallelle sporen die eind 2021/begin 2022 leiden tot:
 1. een ontwerp voor het verkabelingstracé.
 2. een bestemmingsplan (met status van Crisis- en herstelwet) voor het hele Veen
 3. een afwegingskader om nieuwe plannen te beoordelen op circulariteit en bijdragen aan vitale woonwijk en natuurinclusiviteit
 4. ontwikkelplannen voor haalbare clusters en alternatieven voor bedrijven. We werken samen met partijen uit de markt en semi-overheid die risico kunnen en willen dragen omdat hun doelstellingen aansluiten bij de ambities van de gemeente. Om de ambitie kracht bij te zetten, is een financiële voorziening getroffen die de komende 10 jaar opbouwt. Het ontwikkelkader en grondexploitatie zijn flexibel en kunnen aangepast worden naar de marktomstandigheden en de vertrekbereidheid van zittende bedrijven. De exploitatie is nog niet sluitend – daarom doen we samen met provincie Gelderland een beroep op de landelijke regeling Woningbouwimpuls (3^e tranche).

Ook wanneer het tekort via de Woningbouwimpuls gedekt kan worden, is het verstandig rekening te houden met tegenvallers, bijvoorbeeld als gevolg van tegenvallende verwerving.

Verwerving ter versnelling

Nu de planvorming vordert, de eerste woningen worden verkocht en steeds duidelijker is welke posities en strategieën eigenaren volgen, zijn op enkele locaties knelpunten te herkennen. De aannames van verwerving volgens waardes uit de gebiedsexploitatie is mogelijk niet haalbaar. Naast andere maatregelen (contractueel) rekening houden met financiële inspanning onder nader te definiëren noemer van circa 3 ton.

Circulaire transformatieatelier, annex projectexpositie, annex hub voor innovatie

De idee hierbij is een atelier of expositie in te richten die de transformatie van 't Veen zichtbaar maakt en de doelstellingen voor duurzame transformatie tastbaar maakt. Voorbeelden: elke week een spreekuur voor initiatiefnemers; een maquette van de aquathermie; informatiepanelen over hoe natuurinclusief en klimaatadaptief te bouwen; etc. Tevens kan het dienst doen als projectbureau. Dit kan door verbouw van één van de uitkoopwoningen. Schatting inrichtingskosten: € 50.000.

Alternatieve warmte-koudevoorziening: aquathermie

We starten een onderzoek op naar de toepassing van aquathermie. Waterschap en BPD zijn gesprekspartner bij deze opdracht. We werken toe naar een privaat geëxploiteerde warmte/koude-centrale. Om oplossingen te stimuleren willen we procesgeld inzetten. Inschatting: € 100.000 per jaar.

Kwaliteitsteam

Voor het waarborgen van de ruimtelijke kwaliteit van de ontwikkelplannen worden in het bestemmingsplan ambities en doelstellingen geformuleerd, gekoppeld aan een afwegingskader. De beoordeling vindt deels plaats aan de Omgevingstafel en deels onder stedenbouwkundige supervisie. Om de duurzaamheidsdoelstellingen goed te kunnen toetsen en borgen, voegen we een aantal specialisten toe aan de omgevingstafel die we daarvoor een vergoeding geven. Inschatting: € 5.000 per jaar.

Projecten:

- Woonzorgzone

De Bongerd: Het college sloot in het tweede kwartaal van 2021 een anterieure overeenkomst met Habion. In de tweede helft van 2021 zal de bestemmingswijzing in procedure gebracht worden. De gemeente heeft hier de rol van bewaker van kwaliteit (woonproduct, zorgaanbod en stedenbouwkundig) en faciliteert het ruimtelijk planologisch proces. Het programma is afgestemd met de ontwikkeling op de zone Geldersedijk.

Zone Geldersedijk: Het bestemmingsplan voor de realisatie van de woonzorgzone, inclusief IKC1, lag in het eerste kwartaal van 2021 ter inzage. Met dit bestemmingsplan worden de ambities uit de stedenbouwkundige visie van december 2019 en het stedenbouwkundig plan van november 2020 planologisch verankerd. In 2021 vindt de aanbesteding/verkoop plaats van de uitgeefbare percelen, zodat het gewenste aanbod van zelfstandige en niet-zelfstandige wooneenheden voor ouderen (zonder en met zorgbehoefte) kan worden gerealiseerd. Feitelijke realisatie van de onderdelen wonen/zorg enerzijds en onderwijs (IKC) anderzijds zullen doorlopen in de jaren vanaf 2021, afhankelijk van mogelijke fasering. De gemeentelijke kosten moeten worden terugverdiend uit de grondverkoop van de oude ijsbaan en evt. de Van Heemstralocatie. Afhankelijk van het definitieve programma levert dat een financieel risico op; dat wordt in de planning & control-cyclus uitgewerkt.

- Leges (woning)bouwplannen
Omdat voor een aantal bouwprojecten de vergunningaanvraag verschuift van 2021 naar 2022 (De Bongerd/IKC 1) is de verwachting dat in er 2022 een hoger legesbedrag binnen zal komen. Het legesbedrag in 2022 komt hiermee op ruim € 900.000. De verschuiving van € 500.000 minder leges van 2021 naar 2022 is verwerkt in de voorjaarsnota. De legesbedragen voor 2023 t/m 2025 komen naar verwachting uit tussen de € 350.000 en € 400.000. In de begrotingsvoorbereiding zal dit nader worden beschouwd en zal zo nodig de begroting worden aangepast.

Financieel:

- VNOG
Door de loon- en prijsindexatie stijgt de gemeentelijke bijdrage vanaf 2022 met € 9.000.
- Anterieuere overeenkomsten
De inkomsten uit anterieuere overeenkomsten gekoppeld aan ruimtelijke initiatieven (in afwijking van het bestemmingsplan of omgevingsplan) worden voor een belangrijk deel ingezet om de extra benodigde personele inzet voor deze ruimte initiatieven te bekostigen. Deze systematiek sluit aan bij de het basisprincipe van kostenverhaal en het kostendekkend werken van gemeenten bij dergelijke procedures. Aandachtspunt is dat de kosten en inkomsten in tijd niet altijd parallel lopen.

Programma 2.b Economische ontwikkeling

Opgaven:

- Regio Zwolle en de Kop van de Veluwe
Binnen de Regio Zwolle werken de vijf Gelderse gemeenten en de provincie Gelderland samen in 'Kop van de Veluwe' verband. Met onze partners werken we aan een gezamenlijke Investeringsagenda die invulling geeft aan de doelen en ambities van de Regio Zwolle. Voor deze samenwerking willen we meerjarig (2022-2024) een vast bedrag opnemen in de begroting. Het gaat om € 15.000 zowel organisatiekosten als project- en voorbereidingskosten. In de voorjaarsnota is de begroting bijgesteld naar dit bedrag.

Financieel:

- Ondernemersfonds & Reclamebelasting
Op het moment van schrijven van de kadernota zijn de gemeente en het Ondernemersfonds in overleg over het actualiseren van het convenant Reclamebelasting. Aanpassingen die besproken worden zijn onder andere het hanteren van een vast percentage van de OZB voor de belastingplichtigen, zodat er voor ondernemers meer zekerheid is over de hoogte van de jaarlijkse afdracht.
De totale opbrengst vanuit de reclamebelasting, en daarmee het budget van het Ondernemersfonds, is naar verwachting lager dan in eerdere jaren, wat betekent dat ontvangers als Visit Hattem (voorheen Rond Uit Hattem) en de HAVO rekening moeten houden met een kleinere bijdrage vanuit het Ondernemersfonds. Of dit financiële gevolgen heeft voor de gemeente is nog niet te voorzien. We verwachten dat het nieuwe convenant in werking is voordat de begroting 2022 wordt vastgesteld.

Programma 2.c Fysieke leefomgeving

Opgaven:

- **Beleids- en beheersplan Water en Riolering**
Het beleids en beheerplan water en riolering, vastgesteld in december 2020, is leidend voor de uitgaven in de komende jaren. In de komende jaren gaan we door met het afkoppelen van regenwater en investeren we in klimaatregelingen om het hoofd te bieden aan wateroverlast, droogte en hitte.
De grote projecten zijn:
 - Rijnstraat en omgeving (afkoppelen en herinrichten)
 - Lageland en omgeving (afkoppelen en herinrichten)Daarnaast staan renovaties van gemalen en pompunits in het buitengebied op de planning.
- **Groenstructuurvisie**
De groenstructuurvisie is leidend voor de (extra) uitgaven in de komende jaren. Het accent voor de komende jaren ligt op:
 - maaiplan
 - kansen kaart biodiversiteit
 - inventarisatie toekomst, monumentale en waardevolle bomen
 - herijken landschapsontwikkelingsplan
 - opstellen kaart te verkopen groenMeer maatregelen staan omschreven in het uitvoeringsplan groen Hattem.
Per begrotingsjaar zal bezien worden welke middelen opgenomen moeten worden in de begroting. Streven is zoveel mogelijk vanuit bestaande budgetten te dekken, maar de inschatting is dat de komende 4 jaar een bedrag tussen de € 30.000 en € 40.000 bovenop de bestaande budgetten voor groen nodig zal zijn. In het raadsvoorstel Groenstructuurvisie zijn de lasten in beeld gebracht, mogelijk kan hiervoor nog dekking worden gevonden.

Projecten:

- **Klompenpad Kids**
Voor het klompenpad Kids is een subsidie aangevraagd bij de provincie. Er zijn bij de provincie veel meer aanvragen binnen gekomen dan dat er middelen zijn. Afhankelijk van de toezegging van deze bijdrage zal dit project al dan niet in uitvoering worden genomen.
- **Onderhoud en verduurzaming gemeentelijke gebouwen**
Het meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP) gebouwen is leidend voor de instandhouding van de gebouwen. Om de gebouwen gelijktijdig met 'grote' investeringen te verduurzamen wordt een Duurzaamheids MJOP opgesteld. De investeringen hiervoor zullen worden verwerkt in de begroting en in het meerjaren investeringsprogramma (MIP).
- **Herinrichting Burg. Bijleveldsingel, Vechtstraat en Hessenweg**
De projectgrens is ten opzichte van het GVVP verlegt van de 30km/h zone van de Vierakker naar de bebouwde komgrens hierdoor is een wegvak van ca. 175 m1 toegevoegd aan het werk. Door deze wijziging ontstaat een rustiger wegbeeld door minder overgangen in de snelheden.

PROGRAMMA 3 - BESTUREN EN ORGANISEREN

Programma 3.a Netwerken en besturen

Financieel:

VNOG

Door de loon- en prijsindexatie stijgt de gemeentelijke bijdrage vanaf 2022 met afgerond € 6.000.

Programma 3.b Dienstverlening

Ontwikkelingen:

- **Huisvesting**

Afgelopen najaar zijn verschillende scenario's voor de verbouwing van het stadhuis toegelicht. Daarbij is tevens verslag gedaan van een aantal urgente zaken zoals brandveiligheid, beveiliging en installatiewerk.

Ongeacht de keuze voor één van de voorgestelde scenario's, is besloten urgente zaken direct op te pakken (scenario 0). Het gaat om maatregelen voor herstel van brandveiligheid, verbeteren informatie beveiliging en vervolgonderzoek voor installatiewerk.

Vooruitlopend op besluitvorming ten aanzien van de gepresenteerde scenario's, is naast inzicht in de problematiek van een aantal acute veiligheidsissues, aandacht gevraagd voor duurzaamheidsmaatregelen, mogelijkheden om kantoorruimte te delen en invloeden van corona en het nieuwe hybride werken.

Om een afgewogen besluit te kunnen nemen over de scenario's voor verbouwing en herinrichting van het stadhuis, is een integrale afweging noodzakelijk. De uitwerking van de integrale afweging wordt de komende maanden vormgegeven en de gevolgen vertaald voor de verschillende scenario's. Het scenario dat gekozen wordt, vertalen we vervolgens in een raadsvoorstel inclusief kredietaanvraag, dat uiterlijk in het eerste kwartaal van 2022 zal worden aangeboden.

- **Procesgericht werken en het KCC**

Bij de opzet van het Programma Verbetering Dienstverlening is gesteld toe te werken naar een light klantcontactcentrum (KCC). Het komende jaar geven we aandacht aan de positionering van het KCC in diverse klantprocessen. Klantprocessen zijn onderverdeeld in vier ketens, te weten:

Sociaal, openbare orde & veiligheid, ruimte en publieksdiensten. In dit voorjaar is een start gemaakt met de inrichting van deze procesketen. Bij inrichting van de procesketens kijken we nadrukkelijk naar:

- de rol en positie van het KCC binnen de verschillende ketens;
- inzet verschillende kanalen waarbij uitgangspunt is daar waar mogelijk digitaal contact stimuleren en waar het meerwaarde heeft voor inwoners en ondernemers persoonlijk contact te handhaven;

- **Digitale randvoorwaarde**

Voor het optimaliseren van de digitale dienstverlening zijn verschillende plannen in ontwikkeling.

Webcare:

De gemeente Hattem is actief op Twitter, Facebook, LinkedIn en Instagram. Daarnaast maakt de gemeente gebruik van WhatsApp. Hoe kunnen we onze webcare voor al deze kanalen verbeteren? Waar beleggen we het beantwoorden van vragen op sociale media en WhatsApp? Hoe communiceren we met onze inwoners? We ontwikkelen een plan waarin de gewenste situatie wordt geschetst en aangeeft welke stappen gezet moeten worden om hier te komen.

Naleving Dienstenwet:

De Dienstenwet bevat concrete verplichtingen voor de gemeente. Ondernemers moeten op het centraal loket terecht kunnen voor informatie over toepasselijke regels, het elektronisch afwikkelen van procedures en formaliteiten en praktische bijstand. Daarvoor voeren we aanpassingen door op de gemeentelijke website.

Uitvoering verbetering digitale toegankelijkheid:

De hoofdwebsites van de gemeenten Hattem voldoet aan alle eisen van digitale toegankelijkheid. De nieuwe wet (het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid) schrijft nu ook voor dat andere websites die van de gemeente zijn, waar de gemeente aan meebetaalt of medeopdrachtgever voor is aan de eisen voldoen. Er wordt gewerkt aan de uitvoering van bovenstaande punten om aan deze wet te kunnen voldoen.

Programma 3.c Financiën

Ontwikkelingen:

- **Corona**

Corona heeft de gemeentelijke financiën nog nauwelijks negatief beïnvloed vanwege de financiële compensatie vanuit het rijk. De pandemie is echter nog niet achter de rug en blijft een onzekere factor die van invloed is op onze inwoners, bedrijven en instellingen en ook op de gemeentelijke financiën.

- **Herijking gemeentefonds en tekorten jeugdhulp**

De laatste (indicatieve) uitkomsten van de herijking van het gemeentefonds laten voor onze gemeente een positief beeld zien. De uitkomsten zijn overigens nog erg onzeker omdat de herverdeelde effecten voor bepaalde gemeenten onevenredig zwaar drukken op de verdeelmaatstaven 'gezondheid van de bevolking' en 'centrumfunctie'. Daarnaast kijken de fondsbeheerders nog naar het al dan niet opnemen van specifieke maatstaven. De laatste stand van zaken is dat er 23 juni een bijpraatmoment is tussen de VNG en BZK over de uitkomsten van de aanvullende onderzoeken. De verwachting is dat bestuurlijke consultatie van de gemeenten pas plaats vindt na de zomervakantie 2021.

De voorgestelde invoeringsdatum blijft 1 januari 2023. In dat geval zullen gemeenten uiterlijk in de meicirculaire 2022 hierover geïnformeerd worden. Onduidelijk is nog of dit gehaald gaat worden. Voor 2021 ontvangen de gemeenten extra incidentele middelen uit het gemeentefonds voor de jeugdhulp. In april van dit jaar heeft het kabinet hier in totaal € 613 miljoen voor beschikbaar gesteld; € 493 miljoen via de algemene uitkering en € 120 miljoen via een tweetal specifieke uitkeringen.

Deze extra middelen zijn nog niet meegenomen in de kadernota, zeker ook om dat het geen structurele extra middelen betreft. Of en in welke mate er vanaf 2022 extra middelen jeugdhulp beschikbaar komen, wordt naar onze verwachting op z'n vroegst bekend gemaakt in de decembercirculaire 2021 of de eventuele maartcirculaire 2022.

- **Meicirculaire Gemeentefonds**

De meicirculaire informeert gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen - inclusief die voor het sociaal domein - en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds voor de jaren 2021 en verder. Daarnaast bevat de circulaire informatie over andere financiële onderwerpen die voor de gemeente van belang zijn.

Het gemeentefonds is in deze (demissionaire)kabinetsperiode gekoppeld aan de brede rijksuitgaven. De gemeenten willen deze brede koppeling ook in de volgende kabinetsperiode maar is tijdelijk 'uitgezet' vanwege de coronacrisis. Over het handhaven van de brede koppeling in de nieuwe bestuursperiode van het rijk krijgen we op zijn vroegst in het coalitieakkoord van de nieuwe regeringspartijen duidelijkheid.

Ook is niet duidelijk of en op welk niveau de accessen voor 2022 en verder dadelijk worden 'vastgeklikt' en of dit nadelig of voordelig uitvalt ten opzichte van de bestaande ramingen. De meicirculaire 2021 geeft nieuwe cijfers voor de accessen voor 2022 en verder. Die duidelijkheid is relatief, want een nieuw coalitieakkoord kan hier nog impact op hebben.

Evenals in de afgelopen jaren verschijnt de meicirculaire niet tijdig genoeg om te kunnen verwerken in de kadernota. Daarom betrekken we de meicirculaire 2021 bij het samenstellen van de begroting 2022. Wel zullen we voorafgaand aan de besluitvorming door de raad de financiële uitkomsten communiceren. De financiële uitkomsten van zowel de mei- als de septembercirculaire worden betrokken bij de najaarsnota 2021 en de begroting 2022.

- **Opschalingskorting**

De opschalingskorting is "ingeboekt" in de huidige accessen en verwerkt in onze huidige (meerjaren)begroting. Onduidelijk is of een nieuw kabinet ingaat op de 'vraag' van gemeenten om de opschalingskorting (deels) te schrappen.

Er moet vanaf 2022 nog € 675 miljoen van de opschalingskorting worden gerealiseerd. De oploop van de huidige opschalingskorting is voor de jaren 2020 en 2021 bevroren. Daarmee is het inboeken van € 160 miljoen van deze korting uitgesteld naar 2022.

De mogelijkheid bestaat dat door de trage coalitievorming de bevroering van de opschalingskorting in de miljoenennota door het demissionaire kabinet wordt verlengd. Op zijn vroegst wordt in het coalitieakkoord van een nieuw kabinet definitief duidelijk of wordt meebewogen op het schrappen van (een deel van) van deze korting.

- **Stelpost loon- en prijscompensatie - verbonden partijen**

Een onderdeel van de algemene uitkering is de compensatie voor loon- en prijsstijgingen. Op begrotingsbasis 'parkeren' we de compensatie voor de komende jaren op een lastenstelpost. Voorgesteld wordt om de toegenomen bijdragen aan een aantal verbonden partijen die gerelateerd zijn aan loon- en prijsstijgingen te dekken uit deze stelpost.

- **Onroerende zaakbelasting (OZB)**

De voorliggende kadernota is in alle jaren 2022-2025 niet in evenwicht. In de begrotingsvoorbereiding moet blijken of, en zo ja voor welk bedrag een verhoging van de OZB moet worden voorgesteld teneinde een sluitende exploitatie te realiseren. Voor de OZB-tarieven geldt al een aantal jaren geen maxima en geen maximale stijgingspercentages meer. Een stijgingspercentage van de opbrengst OZB met 1% levert - exclusief inflatie - een bedrag op van afgerond € 30.000.

- **Onbenutte belastingcapaciteit**

In relatie tot het vorige onderwerp OZB zal in de begrotingsvoorbereiding duidelijk worden of de onbenutte belastingcapaciteit een beperkende factor wordt bij het vaststellen van een eventuele verhoging van de OZB. De onbenutte belastingcapaciteit is bij de jaarrekening 2020 bepaald op € 284.000 en maakt onderdeel uit van de berekende weerstandscapaciteit.

- **Reserve- en solvabiliteitspositie**

In de kadernota van 2020 is het uitgangspunt opgenomen dat de ratio van het weerstandsvermogen over een periode van 3 jaar (2020-2022) tijdelijk mag dalen tot 1,0. Vanaf 2023 moet hij weer hoger of gelijk zijn aan 1,4.

De reserves zijn dan ruim voldoende om risico's op te vangen. Een weerstandsratio van hoger dan 1,4 wil nog niet zeggen dat de solvabiliteitspositie sterk is. Daarbij geldt dat hoe hoger de solvabiliteit, des te lager de rente- en aflossingslasten zijn aan onze financiers. Met het uitgangspunt van een krachtig en stabiel financieel beleid dat gericht is op een blijvend en structureel evenwicht tussen inkomsten en uitgaven en de ambitie om een robuuste reservepositie te hebben, mag duidelijk zijn dat de ontwikkeling van de weerstandsratio en solvabiliteit continu aandacht vraagt. In deze kadernota kan nog geen inzicht worden gegeven in de weerstandsratio. Gelet op de voorlopige financiële uitkomst en onderwerpen die in de begrotingsvoorbereiding verder op geld gezet moeten worden, is het de vraag of en wat de uitname uit de reserves gaat worden en hieraan gelieerd of een weerstandsratio van 1,4 realistisch is.

- **Indexering, loon- en prijsstijgingen (stelpost compensatie)**

Voor het opstellen van de meerjarenbegroting 2022 - 2025 zijn de uitgangspunten als volgt:

- Voor de begroting 2022 zijn de loon- en prijsontwikkelingen bekend op basis van de gegevens van het in maart dit jaar door het Centraal Planbureau (CPB) gepubliceerde Centraal Economisch Plan (CEP). De prijscorrectie netto materiële overheidsconsumptie (imoc) wordt geraamd op 1,4% in 2022. Het Gemeentefonds gaat in haar berekeningen ook uit van deze indexatie. De ontwikkeling als gevolg van deze indexatie én de Cao-afspraken wordt gecompenseerd via de koppeling met het gemeentefonds. De door het CPB geraamde prijscorrectie overheidsconsumptie, beloning werknemers (po, bo) wordt geraamd op 1,2% in 2022.
- Omdat wij in onze begroting uitgaan van constante prijzen worden de geïndiceerde budgetten 2022 constant doorgetrokken naar de jaren 2023 t/m 2025. De Algemene Uitkering wordt wel tegen reële prijzen geraamd. Het verschil tussen deze reële en constante prijzen nemen wij een stelpost op in de begroting.
- De kosten van derden betreffen de diensten en goederen die derden leveren voor de uitvoering van de werkzaamheden binnen de gemeente. Het is gebruikelijk bij het begroten van deze kosten om rekening te houden met een prijsindexatie. Bij de prijsindexatie wordt uitgegaan van een jaarlijkse groei van 1,4%. Hiermee wordt de blijvende inzet onderstreept om duurzaam en met een hogere kwaliteit in te kopen.
- Voor de leges en tarieven wordt uitgegaan van een kostendekkend tarief op basis van de systematiek van toerekenen van organisatiekosten. De belastingen, heffingen en leges stijgen jaarlijks nominaal met de consumentenprijsindex (CPI), tenzij het tarief voor de leges landelijk door de Rijksoverheid wordt voorgeschreven. Voor de indexering van de belastingen en leges wordt de inflatie van consumentenprijzen gevolgd, zoals gepubliceerd door het CPB in maart (CEP) voorafgaand aan de begroting. De indexering voor 2022 bedraagt 1,4% (CPB-CEP). Voor de begroting 2022 wordt rekening gehouden met deze indexering.
- Voor door ons te verstrekken subsidies aan derden hanteren wij een verhouding van de bovengenoemde imoc (40%) en po, bo (60%) omdat de begroting van derden gemiddeld voor 60% uit loongerelateerde budgetten en 40% uit netto materiële consumptie bestaat. Voor de begroting 2022 wordt daarmee rekening gehouden met 1,3% indexering.
- Uitbreiding of krimp van het areaal (in beheer zijnde wegen, straten, groen, meubilair en kunstwerken) wordt verwerkt in de begroting zodat het bestaande beheer niet in kwaliteitsniveau hoeft te worden aangepast.

Programma 3.d Gemeentelijke organisatie

Ontwikkelingen:

- **Doorontwikkeling van de organisatie**

In dit voorjaar zijn tijdelijke maatregelen genomen om een gezonde werkbalans te herstellen zodat medewerkers een actieve rol hebben in het vormen van de (werkwijzen van de) organisatie. Hierdoor is de nieuwe organisatie ook echt van de medewerkers. De kennis van de medewerkers wordt zo benut én zo ontwikkelen we niet alleen onze organisatie maar ook onze cultuur samen. We verwachten dat we op deze manier een meer toekomstbestendige organisatie bouwen en vormen, dan wanneer we dit vooral door externen laten doen. We willen de verandering breed verankeren, zodat ook bij natuurlijk verloop in personeelwisseling de organisatie zich continue blijft verbeteren. Vanzelfsprekend wordt er wel gebruik gemaakt van externe expertise, we hebben niet alles in huis. We sluiten in beginsel aan bij breed geaccepteerde standaarden, zoals GEMMA van de VNG voor processen en HR21 voor een functiehuis.

Besturing en Organisatie inrichting

Vanuit de nieuwe besturingsfilosofie werken we het ontwerp voor de nieuwe organisatie verder uit. In de kern maken we hiermee de beweging naar een organisatie die Opgave- en Procesgericht werkt.

De formele startdatum voor de nieuwe organisatie staat gepland op 1 juni 2022. Voor die datum verwachten we de Opgaven en de Procesketens te hebben ingericht, inclusief de vorming van teams.

Voor de formele kanteling van de organisatie willen we in het eerste half jaar van 2022 een nieuw functiehuis opleveren. Op basis van de besturingsfilosofie koersen we op het beschrijven van rollen binnen teams. Voor het beschrijven en waarderen van rol- en taakbeschrijvingen, werken we samen met een extern bureau. Na oplevering van het functiehuis, start het waarderingstraject. Het waarderingstraject vormt de basis voor een nieuw loon/salarisgebouw. Het huidige gebouw dateert uit 2008, als sluitstuk van de toenmalige organisatiewijziging. We verwachten dat de loonkosten zullen stijgen als gevolg van een nieuw / geactualiseerd functiehuis en waarderingstronk. Op basis van ervaringsgegevens uit vergelijkbare trajecten, hanteren we een bandbreedte van 3 – 5 % stijging van de huidige loonkosten. Voor Hattem betekent dat een bedrag van afgerond € 290K structureel.

In de aanloop naar de kanteling krijgen we een scherper beeld hoe de toekomstige organisatie er uit ziet. Er zal een overzicht worden gemaakt van de daarbij behorende kwalitatieve – en kwantitatieve personeelsformatie. Dat overzicht zal ons in staat stellen om (tijdig) maatregelen te nemen om de kloof tussen huidige – en toekomstige personeelsformatie te overbruggen. Potentiële besparing in de organisatie van het werk, willen we reserveren om zorgvuldig maatregelen voor te bereiden om formatiereductie door te voeren of juist te investeren omdat nieuwe ontwikkelingen dat noodzakelijk maken.

PROGRAMMA 4 - BEDRIJFSVOERING

Programma 4.a Bedrijfsvoering en overhead

Ontwikkelingen:

Zoals bekend wordt in programma 3 de ambitie voor besturen en organiseren nader toegelicht. Samen Hatterm vormt het kernprogramma om deze ambitie te verwezenlijken.

De vakdisciplines van bedrijfsvoering zijn mede richtinggevend én ondersteunend aan de uitvoering van dat programma. Er wordt gewerkt vanuit business-partnerschap zodat vakkennis nadrukkelijk(er) wordt ingezet én ontwikkeld ten gunste van goed (be)sturen en functioneren van de organisatie.

- **HRM**

Een toekomstbestendige organisatie die eveneens aantrekkelijk is om voor te werken, vraagt naast ruimte en faciliteiten om permanent te investeren in ontwikkeling van medewerkers, ook invulling van goed werkgeverschap (binden, boeien en waardering).

De kanteling naar een organisatie die Opgave- en Procesgericht werkt, wordt ondersteund door het vormen teams en het werken met rollen voor samensturing. We werken aan een meerjarig opleidingsplan om deze nieuwe manier van werken gefaseerd te ontwikkelen. Voor dit jaar en volgend jaar zijn hiervoor extra middelen gereserveerd.

Het HR beleid en instrumentarium zal vanuit de ambitie voor goed werkgeverschap en ontwikkeling van medewerkers, worden gemoderniseerd. Een positief en sterk imago is belangrijk voor het aantrekken en behouden van talenvolle medewerkers. In dat verband zal het functiegebouw worden vernieuwd naar een eigentijdse rolbeschrijving en waardering.

Verder vraagt het Hybride werken onze aandacht. Naast het huisvestingsvraagstuk zullen we ook invulling gaan geven aan het ontmoeten op kantoor en het blijven faciliteren van het thuiswerken. Het vinden van een goede balans in productiviteit, socialisering en betrokkenheid zal uiteindelijk ook vertaald gaan worden in 'spelregels' (hoe gaan we hier samen mee om) en een passende personeelsregelingen en tegemoetkomingen die daar op aansluiten en marktconform is.

Het inrichten van een hybride werkomgeving vraagt ook aandacht voor een goede werk/privé balans. Gezondheid, vitaliteit en een goede werk-privé balans omvatten een omvangrijk pakket van aspecten. Daarbij ligt de focus niet alleen op de zieke medewerker maar richten we ons vooral op vitaliteit, mentale veerkracht en preventie. We richten ons hiermee op duurzame inzetbaarheid van medewerkers vanuit goed werkgeverschap.

- **INFORMATIEVOORZIENING**

Gezamenlijk door-ontwikkelen

Om te kunnen blijven voldoen aan de (wettelijke) eisen voor de interne en externe informatievoorziening, is gezamenlijk door-ontwikkelen noodzakelijk. Het gaat enerzijds om de inrichting en ontwikkeling van centrale (expert) teams in H2O verband. Anderzijds om de inrichting en ontwikkeling van gezamenlijk opdrachtgeverschap aan de kant van de gemeenten. Beide "krachten" zijn nodig in het verder bouwen aan een robuuste en beheersbare informatievoorziening.

De vorming en ontwikkeling van centrale teams heeft als doel om de kwetsbaarheid van de gemeentelijke informatievoorziening te verminderen en de kwaliteit te verhogen. De volgende taakvelden zijn inmiddels binnen het centrale H2O team '**CIO office**' belegd:

- Bedrijfs- en informatie-architectuur;
- Organisatie- en Informatie-advies;
- Gegevensmanagement;
- Informatiebeveiliging en privacy;
- Projectportfoliomanagement;
- Financieel management ICT.

Ondanks deze gezamenlijke aanpak en het bundelen van kennis en kunde hebben we niet alle benodigde expertise in huis om alle veranderingen in onze informatievoorziening de komende periode door te voeren. We hebben vorig jaar geïnvesteerd om belangrijke rollen structureel met vast personeel in te vullen. Voor specifieke kennis – zoals 'enterprise-architect' – doen we een beroep op externe inhuur. De incidentele kosten voor komend jaar zijn in H2O verband geraamd op € 161K. Bij benadering zal het aandeel voor Hattem € 30K zijn.

Ook aan de kant van de gemeenten zal het opdrachtgeverschap gezamenlijk verder vorm moeten krijgen, zodat de ontwikkeling van de informatievoorziening in de pas loopt met de doelstellingen van de gemeentelijke organisaties. De vorming van gezamenlijk opdrachtgeverschap heeft als doel scherper te definiëren wat visies, werkwijzen en gewenste inrichting van bedrijfsprocessen zijn, om de juiste eisen aan de informatievoorziening te kunnen stellen. Het is een belangrijke randvoorwaarde om keuzes te maken v.w.b. de vervanging van onze informatiesystemen, maar ook te prioritering in planmatige uitvoering van projecten.

Koers naar planmatige ontwikkeling & uitvoering I-opgaven

Het ontwikkelen van een informatievoorziening moet gestructureerd, in samenhang en planmatig plaatsvinden. Het blijft onze ambitie om hieraan met een meerjarig informatiebeleidsplan invulling te geven.

We maken kleine stapjes. Voorlopig volgen ontwikkelingen elkaar in rap tempo en zoeken we naar grip op grote hoeveelheid projectvoorstellen voor veranderingen in onze informatievoorziening.

We kunnen met onze schaalgrootte niet alles en zullen duidelijke keuzes moeten maken in wat we wel, niet of later doen. Hiervoor hebben we een proces ingericht waarbij de ontwikkelagenda van de informatievoorziening volgt uit de diverse programma's van onze organisaties. Hierbinnen moeten we prioriteren aan de hand van criteria en doelstellingen.

Voor het komende begrotingsjaar staan er (wederom) veel veranderingen op stapel. Er is sprake van een grote hoeveelheid uit te voeren programma's en projecten. Op dit moment worden binnen de H2O samenwerking keuzes gemaakt wat we in welke volgorde willen en kunnen doen. Hierbij speelt met name de haalbaarheid een rol, waarbij de beschikbare financiën en capaciteit de belangrijkste factoren zijn.

De grote projecten die in ieder geval in 2022 doorgaan zijn:

- M2A;
- Omgevingswet;
- Zaakgericht werken;
- Centraliseren functioneel beheer;
- Inrichting gegevensmanagement.

In de verdere begrotingsvoorbereiding willen we nadere keuzes maken en worden de financiële behoeften daarbij inzichtelijk maken.

De samenwerking tussen de informatiemanagers en de managers binnen de diverse ketens bij de gemeenten, krijgt prioriteit. De focus ligt op het samen vroegtijdig (her) kennen van ontwikkelingen en het analyseren op impact en urgentie voor de dienstverlening en bedrijfsvoering. Langs die weg kunnen opdrachten, projecten of programma's in samenhang worden gebracht en geprioriteerd voor uitvoering. De zgn. ontwikkelagenda's per keten worden uiteindelijk gebundeld in het Strategisch meerjarig informatiebeleidsplan, dat jaarlijks zal worden geactualiseerd door jaarplannen. Deze jaarplannen bevatten haalbare agenda's, een beter inzicht in benodigde middelen waarbij aansluiting met de P&C cyclus van de gemeenten wordt geborgd.